

Aštuoniolikmetis Edvinas Sent Džonas Sent Endrius, slegiamas pavardės su dviem šventaisiais, stovi viršutiniame Atlantą skrodžiančio garlaivio denyje prisimerkęs nuo vėjo: pirštinėtomis rankomis gniauždamas turėklus, dega nekantrumu žengti nežinomybėn, bet kad ir bando ką nors įžiūrėti jūroje ir danguje, mato tik bekraštę šešėliuotą pilkumą. Jis keliauja į naują pasaulį. Dabar yra daugmaž per vidurį tarp Anglijos ir Kanados. „Kelioju į tremtį“, – sako jis sau, ir nors tie žodžiai skamba dramatiškai, jaučia, kad juose esama tiesos.

Vienas iš Edvino protėvių yra Vilhelmas Užkariautojas. Po Edvino senelio mirties jo tėvas taps grafu. Mokėsis dviejose geriausiose šalies mokyklose, Edvinas Anglijoje didelės ateities neturi. Mažai tėra džentelmenui pritinkančių profesijų, ir nė viena iš jų Edvinui nėra prie širdies. Šeimos turtą paveldės vyresnysis brolis Gilbertas, tad Edvinas bus paliktas tuščiomis. (Vidurinėlis Naelis jau gyvena Australijoje.) Edvinas būtų galėjęs dar kurį laiką išsilaikyti Anglijoje, tačiau likimą paspartino per iškilingą vakarienę netikėtai aikštėn iškilusios jo slapta puoselėjamos radikalios pažiūros.

*

Optimistinio šėlo pagautas, Edvinas laivo krovinio deklaracijos skiltyje „užsiėmimas“ įrašė „ūkininkas“. Vėliau, denyje, atsitokėjo niekada rankose nelaikęs kastuvo.

Halifakse, netoli uosto, jis susiranda svečių namus ir įsikuria antro aukšto kambaryje su vaizdu į uostą. Pirmą rytą atsibudęs pro langą išvysta šurmuliuojančią krantinę. Iš netoliese stovinčio didelio prekinio laivo ataidi linksmi statines, maišus ir dėžes iškraunančių krovikų keiksnojimai. Beveik visą dieną jis kaip katinas smakso pro langą. Nors iš pradžių ketino negaišuodamas keliauti į vakarus, nejučia užsibūna Halifakse, mat leidžiasi užvaldomas nuo mažumės pažįstamos silpnybės: Edvinas nestokoja energijos, bet dievina dykinėjimą. Jam smagu sėdėti prie lango. Už jo nuolat juda žmonės ir laivai. Išvykti iš čia nesinori, taigi jis pasilieka.

„Bandau nuspręsti, ką daryti toliau“, – atsako jis apylankomis besiteiraujančiai namų šeimininkei. Jos vardas ponია Doneli. Kilusi iš Niufaundlando. Edviną glumina jos akcentas. Ji kalba taip, lyg būtų iš Bristolio arba iš Airijos, nors retsykais pasigirsta škotiškų gaidelių. Kambariai švarūs ir ji puikiai gamina.

Būriai jūreivių bangomis plūsta pro jo langą. Jie retai pakelia akis. Jam patinka juos stebėti, bet žengti arčiau jų nesiryzta. Be

to, jie juk turi vienas kito draugę. Įkaušę jūreiviai plekšnoja vienas kitam per petį, ir jis dega pavydu.

(Gal pasiduoti į jūreivius? Žinoma, ne. Jis bemat nuveja tą mintį šalin. Kartą girdėjo apie vyrą, kuris, nors ir gyveno iš tėvų paramos, rado savo vietą jūroje, bet Edvinas yra sibaristas iki kaulų smegenų.)

Jis mėgsta stebėti, kaip į uostą atplaukia laivai, garlaiviai su vis dar denį gaubiančia Europos ištaigos aura.

Rytais ir popietėmis eina į uostą, vaikšto ramiais gyvenamaisiais rajonais, apžiūrinėdamas Baringtono gatvės parduotuves po dryžuotais tentais. Mėgsta važiuoti tramvajumi iki galutinės stotelės, tada grįžta, stebėdamas, kaip namai vis auga ir centre virsta dideliais komerciniais pastatais. Šį bei tą nusiperka, nors jam to ir nereikia: duonos kepalą, porą atvirukų, gėlių puokštę. Taip ir gyveni sau, dingteli Edvinui. Tiesiog taip, paprastai. Nei šeimos, nei darbo, tik kasdieniai nedideli džiaugsmai, švari patalynė naktį ir pastovios pinigų perlaidos iš namų. Gyvenimas vienaatvėje žadėjo daug malonių dalykų.

Kas kelios dienos jis nusiperka šviežių gėlių ir merkia jas į pigią vazą ant komodos. Paskui vis gėrisi jomis. Apgailestauja, kad nėra dailininkas – nutapytų jas ir taip dar geriau įsižiūrėtų.

Gal pasimokyti piešti? Jis turi ir laiko, ir pinigų. Visai nebloga mintis. Pasiteirauja ponios Doneli, ši pasiteirauja savo draugo, ir netrukus Edvinas jau sėdi profesionalios tapytojos studijoje. Valandų valandas tyloje piešia gėles ir vazas, mokydamasis pustonų ir proporcijų pagrindų. Moters vardas Leticija Rasel. Ji mūvi vestuvinį žiedą, tačiau vyro buvimo vieta nežinoma. Gyvena tvarkingame mediniame name su trimis vaikais ir našlaujančia seserimi – į akis nekrintančia savo palydove, be atvangos kampe mezgančia šalikus, todėl Edvinui piešimas visada primins mezgimo virbalų taukšėjimą.

Šeštą viešnagės pensione mėnesį atvyksta Reginaldas. Edvinas išsyk supranta, kad vaikinai ne dykūnas. Reginaldas ketina tuoj pat vykti į vakarus. Jis dvejais metais vyresnis už Edviną, Itono koledžo auklėtinis, trečias vikonto sūnus, gražių pilkšvai tamsėlynių akių. Kaip ir Edvinas, planuoja įsikurti kaip ūkininkaujantis džentelmenas, tačiau, skirtingai nei Edvinas, tikslui pasiekti imasi veiksmų ir jau susirašinėja su žmogumi, parduo-dančiu ūkį Saskačevane.

– Pusę metų, – suglumęs per pusryčius pakartoja Reginaldas. Akimirka net nustoja tepės uogienę ant skrebučio, abejo-damas, ar viską suprato teisingai. – Pusę metų? Pusę metų čia?

– Taip, – nerūpestingai atsako Edvinas. – Dar pridurčiau, kad pusę neblogai praleistų metų.

Jis dirsteli į poniją Doneli, bet ši tariai susikaupusi pils-
to arbata. Ko gero, laiko jį mažumą kuoktelėjusiu.

– Įdomu. – Reginadas užsitepa skrebutį. – Mudu juk ne-
sitikim, kad būsim parsikviesti namo, ar ne? Kokia tada nau-
da kabintis į Atlanto pakrantę kuo arčiau gimtinės ir karaliaus?

Šiek tiek užgautas jo žodžių, kitą savaitę, kai Reginaldas pa-
kelia sparnus vykti į vakarus, Edvinas priima jo kvietimą va-
žiuoti kartu. Sėdėdamas pūškuojančiame iš miesto traukinyje,
jis slapta pasidžiaugia ėmėsis žygių. Jiedu keliauja pirmą klase
puikiu traukiniu, kuriame yra kirpykla ir paštas – iš jo Edvinas
rašo atviruką Gilbertui ir mėgaujasi karštu skutimu bei kirpi-
mu, stebėdamas pro šalį lekiančius miškus, ežerus ir miestelius.
Traukiniui sustojus Otavoje, jis neišlipa, lieka vagone eskizuo-
ti stoties.

Miškai, ežerai ir miestai pereina į lygumas. Iš pradžių žavin-
čios savo naujumu, prerijos netrukus pabosta ir ima kelti pasi-
dygėjimą. Prerijų per daug, štai kur bėda. Sutrikusi proporcija.
Traukinys kaip šimtakojis ropoja per nesibaigiančius žolynus.
Žvilgsnis aprėpia viską: nuo horizonto iki horizonto. Jį apima
slogus nesaugumo jausmas.

– Čia tai bent gyvenimas, – sako Reginaldas, stovėdamas
savo naujos sodybos tarpduryje, kai jie pagaliau atvyksta. Ūkis
yra už kelių mylių nuo Prins Alberto miesto ir tiesiog skęsta

purve. Nė nepasivarginęs pasidomėti, ką perka, Reginaldas įsigijo jį iš trisdešimties dar neturinčio nelaimėlio anglo – dar vieno tėvų išlaikytinio, kaip įtarė Edvinas, – kurio bandymai čia įsitvirtinti baigėsi apgailėtinais, ir dabar, įsidarbinęs biure Otavoje, jis grįžo į rytus. Edvinas pastebi, kad Reginaldas stengiasi apie tą žmogų nekalbėti.

Ar nesėkmės persekioja namus? Vos peržengęs slenkstį, Edvinas iš karto pasijunta nejaukiai, todėl lieka verandoje. Namas tvirtas – ankstesnis savininkas buvo gerai aprūpintas, – tačiau jame tvyro nesuvokiama Edvinui nelaimės nuojauta.

– Čia... Daug dangaus, ar ne? – atsargiai prabyla Edvinas. – Ir daug purvo. Klaiki purvynė. Spindi saulėje, kiek tik užmatai.

– Tiesiog atvira erdvė ir grynas oras, – sako Reginaldas, žvelgdamas į bauginamai pliką horizontą. Per miglą tolumoje Edvinas įžiūri dar vieną ūkį. Dangaus mėlynumas net rėžia akį. Tą vakarą jie valgo kiaušiniene, vienintelį Reginaldo išminktą gaminti patiekalą, ir sūdytą jautieną. Reginaldas atrodo nusivylęs.

– Ko gero, tas ūkininkavimas yra gana sunkus darbas? – sako jis ir priduria: – Varginantis kūną.

– Matyt.

Anksčiau, įsivaizduodamas jo laukiantį naują pasaulį, Edvinas visada matė save nuosavame ūkyje su aplinkui žaliuojančiais kokių nors pasėlių laukais, prižiūretais, bet

neužmatomais, tačiau, tiesą sakant, niekada nesusimąstė, koks yra tas ūkininko darbas. Greičiausiai arklių priežiūra. Šiek tiek sodininkystės. Laukų arimo. O kas tada? Ką toliau daryti su laukais, kai juos suari? Ir kam juos arti?

Jis pasijunta taip, lyg sverdėtų ant bedugnės krašto.

– Reginaldai, drauguži, – klausia, – ar kartais tokioje vietoje nerastumei kuo gerklę suvilgyti?

– Nuimti derlių, – po trečios taurės sau po nosimi murma Edvinas. – Taip yra sakoma. Išari lauką, pasėji sėklą ir nuimi derlių. – Ir jis gurkšteli iš taurės.

– Ką nuimi? – Įkaušęs Reginaldas būna labai mielas, tarsi niekas negalėtų jo įžeisti. Atsilošęs kėdėje jis šypsosi į tuštumą.

– Taip jau yra, ar ne? – sako Edvinas ir įsipila dar šiek tiek.